

slovenski čebelar

1 9 6 8

LETO LXX

ŠT. 10

SLOVENSKI GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ ČEBELAR SLOVENIJE

St. 10

Ljubljana, 1. oktobra 1968

Leto LXX

VSEBINA

Program dela na področju čebelarstva, ki so ga napravili Zveza čebelarских друštev za Slovenijo, Zavod za čebelarstvo in Veterinarski zavod Slovenije	241
Virmašan: Čebelar in njegove čebele v oktobru	247
Ivan Žunko: Medved na prepihu	251

ZDRAVSTVENI KOTICEK

Dr. Leon Kocjan: Čebele in njihove bolezni pred zazimljenjem	254
--	-----

OSMRTNICE

Ivan Rakovec, Matija Kocjan, Franc Peklenk, Bruno Nussdorfer	256
Očetu Francu Šumenjaku v spomin	

UVODNA FOTOGRAFIJA

Letošnje čebelarsko leto ni bilo le hojevo, ampak tudi medvedovo. Kaj vse je počela ta sladkosnedna mrcina okrog naših čebelnjakov! Čebelar in lovec Božič iz Štrahomera pod Krimom je takole zavaroval svoj čebelnjak (foto Šivic).

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Clani, ki plačujejo letno članarino 1700 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarских друštev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 5/II, tiska CP Delo v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, France Rome, Edi Senegačnik in Jožko Slander. Odgovorni urednik Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 2000 din, za inozemstvo 2500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 250 din, na 16 straneh 120 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZCDS 20-208

PROGRAM DELA

na področju čebelarstva, ki so ga napravili Zveza čebelarskih društev za Slovenijo, Zavod za čebelarstvo in Veterinarski zavod Slovenije

Komisija za čebelarstvo pri Gospodarski zbornici SRS, Svetu za kmetijstvo, živilsko industrijo in zadrugi, je imela dne 18. 4. t. l. 2. redno sejo, na kateri so obravnavali program dela na področju čebelarstva Zveze čebelarskih društev za Slovenijo, Zavoda za čebelarstvo in Veterinarskega zavoda Slovenije.

Seje so se udeležili predsednik ZČDS Benedičič, Brglez, Šlander, Sever, dr. Snoj, dr. inž. Rihar in inž. Sitar.

Na seji so bili sprejeti tile sklepi:

1. Vse tri programe dela je komisija sprejela. Problematična pa so finančna sredstva za izvajanje pospeševalnega dela programov.

Po določbah Zakona o varstvu narave naj se zaščiti naša čebela kot »kranjska čebela«.

2. Na uvožen med naj se uvede dodatna davščina.

3. Komisija priporoča ZČDS in uredniškemu odboru Čebelarja, da med drugim objavlja tudi prispevke Zavoda za čebelarstvo o delu in dosežkih, o programu dela, o rezultatih poskusov ter ponatise prognoz za pašo in navodil za oskrbo. Vsi prispevki naj bodo napisani v poljudni, čebelarjem razumljivi obliki.

Vsi programi s kratkim izvlečkom iz zapisnika naj se objavijo v Čebelarju.

GOSPODARSKA ZBORNICA SRS
Svet za kmetijstvo, živilsko industrijo
in zadružništvo
Komisija za čebelarstvo

ZAPISNIK

2. redne seje komisije za čebelarstvo pri svetu za kmetijstvo, živilsko industrijo in zadružništvo Gospodarske zbornice SRS

Seja je bila 18. IV. t. l. z

dnevni redom:

1. Program dela na področju čebelarstva
 - a) Zveze čebelarskih društev za Slovenijo
 - b) Zavoda za čebelarstvo
 - c) Veterinarskega zavoda Slovenije
2. Poročevalsko prognostična služba
3. Razno

Prisotni: Benedičič, Brglez, Šlander, Sever, dr. Snój, dr. ing. Rihar in ing. Sitar.
Upravičeno odsotni: Mižigoj in Modic.

Sejo je vodil predsednik komisije tov. Benedičič.

Ad 1-a) Tov. Benedičič obrazloži program dela Zveze čebelarskih društev. Za izvrševanje 2. tč. programa prosi za dodatno finančno pomoč Gospodarsko zbornico.

Ing. Sitar: Sredstva za letošnje leto, ki so zelo majhna, so že razporejena. Ker se bo to delo opravljalo v začetku naslednjega leta, predlaga, da to točko programa obravnavamo na jesenski seji, sicer pa bo morala biti namembnost dobro utemeljena.

- b) Tov. dr. ing. Rihar tolmači program dela Zavoda za čebelarstvo. Tov. Benedičič pogreša delo ob zastrupitvah. Če v prihodnje nihče tega dela ne bo opravljal, potem je treba dati večji poudarek komisijskim ogledom in komisijskim zapisnikom.

Tov. Brglez: Sadjarji trdijo, da za opraševanje ne potrebujejo čebel, češ da za opraševanje zadostuje samo veter in druge žuželke. Ing. Sitar predlaga naj ing. Rihar pripravi članek za Kmečki glas, v katerem naj opozori na pomen opraševanja sadnega drevja.

Dr. ing. Rihar predlaga, da se v Zakonu o varstvu narave zaščiti naša čebela kot »kranjska čebela«. Nadalje predlaga pri Zvezi čebelarških društev posvetovanje s področja selekcije in vzreje matic. Iz vsakega področja je pripravljen podati izčrpen referat.

- c) Dr. Snoj obrazloži program dela Veterinarskega zavoda Slovenije. Prosi finančne pomoči za izvajanje pospeševalne dejavnosti.

- Ad 2) Delo pri poročevalsko prognostični službi teče po dveh tirih, in sicer pri Zavodu za čebelarstvo in pri Zvezi čebelarških društev. Dr. ing. Rihar apelira na Zvezo čebelarških društev, naj se zavzame, da bi Medex sofinanciral to dejavnost pri Zavodu za čebelarstvo. Zavod je namreč svoja sredstva angažiral za nabavo panjev in čebeljih družin zaradi izvajanja selekcijskega programa.

Tov. Brglez ugotavlja, da uvažamo med, zaradi česar čebelarji svojega v celoti ne morejo prodati.

Ing. Sitar: Trgovino z medom bi morali čim tesneje vezati na proizvajalce. Njegova prosperiteta bi morala biti odvisna od proizvajalcev, ne pa obratno. Predlog je, da se uvedejo posebne davščine na uvoz kmetijskih proizvodov, med katere bo uvrščen tudi naravni med. S tem ukrepom bi bili zaščiteni tudi domači proizvajalci pred dumpinškim uvozom.

- Ad 5) Tov. Benedičič: Svoječasen sklep, da bi se Zavod za čebelarstvo priključil h KIS-u ali BF-u ni realiziran. Dvomi, da bo Zavod v tej obliki lahko prosperiral, ker je na splošno tendenca zmanjšati število zavodov.

Ing. Sitar: Pripravljeni smo pomagati pri težavah, ki bi nastale v zvezi s priključevanjem Zavoda za čebelarstvo k KIS-u ali BF-u, nočemo pa vsiljevati našega stališča, ker se zato mora odločiti kolektiv sam oziroma njegovi samoupravni organi.

Dr. ing. Rihar: Fuzija je bila interesantna leta 1964, ko sem delal na tem, da bi se Zavod priključil KIS-u ali BF-u. Kasneje so se stvari razčistile, tako da smo z lastnimi sredstvi prebrodili težave, ki jih celo v sklopu inštituta ne bi mogli. Razen tega smo tudi najcenejši zavod v Jugoslaviji. Naš kolektiv ni za priključitev, bomo pa sodelovali z inštituti.

Ing. Sitar: Glede na dano obrazložitev predstavnika Zavoda za čebelarstvo bi razpravo o priključitvi lahko zaključili. Prav bi bilo, da se z delom Zavoda seznanjajo čebelarske organizacije in da se v ta namen omogoči objavljanje njegovih prispevkov v Čebelarju. Prispevki naj bi bili napisani v obliki, ki je čebelarju praktiku razumljiva.

Tov. Brglez oziroma Kombinat Žalec ima težave pri dodeljevanju pašišč, zlasti pa takrat, ko gre za večje število panjev. Prosi predsednika, da na občnem zboru čebelarjev razčisti odnos čebelarških društev do dodeljevanja pašišč družbenemu čebelarstvu. Mnenja je, da bi pašišča moral dodeljevati občinski organ v dogovoru s čebelarškim društvom.

SKLEPI

Ad 1) Vse tri programe dela je komisija sprejela. Problematična pa so finančna sredstva za izvajanje pospeševalnega dela programov.
Po določbah Zakona o varstvu narave naj se zaščiti naša čebela kot »kranjska čebela«.

Ad 2) Na uvožen med naj se uvede dodatna davščina.

Ad 3) Komisija priporoča ZCDS in uredniškemu odboru Čebelarja, da med drugim objavlja tudi prispevke Zavoda za čebelarstvo o delu in dosežkih, o programu dela, o rezultatih poskusov ter ponatise prognoz za pašo in navodil za oskrbo. Vsi prispevki naj bodo napisani v poljudni, čebelarjem razumljivi obliki.

Vsi programi s kratkim izvlečkom iz zapisnika naj se objavijo v Slovenskem čebelarju.

Tajnik komisije
Snoj dr. Nežka, s. r.

- PRILOGE: 1. Program dela Zveze čebelarskih društev
za Slovenijo
2. Program dela Zavoda za čebelarstvo
3. Program Veterinarskega zavoda Slovenije

Dostavljeno: Vsem članom komisije

Delovni program Zveze čebelarskih društev za Slovenijo v letu 1968/1969

1. S sodelovanjem Republiške gospodarske zbornice razčistiti pri pristojnih republiških in zveznih organih vprašanja plačevanja prometnega davka na panje in druge čebelarske potrebščine, ki sestavljajo dejansko reprodukcijski material v čebelarski (kmetijski) proizvodnji.
2. Prirediti naslednje tečaje — v času šolskih počitnic:
 - a) Dvodnevne za čebelarske preglednike, in sicer po enega v *Ljubljani, Novi Gorici ali Kopru, Novem mestu, Celju in Mariboru.*
 - b) Dva tečaja za vodje čebelarskih preglednikov. Priredi ju oddelek za čebelje bolezni Veterinarskega zavoda v Ljubljani. Za ta tečaj določijo obvezno manjša društva po enega, večja pa po dva udeleženca izmed najboljših čebelarskih preglednikov.
 - c) En dvodnevni tečaj za mikroskopiranje pod vodstvom direktorja Biološkega inštituta Medicinske fakultete dr. H. Pehanija.
 - d) En dvodnevni tečaj za vzrejo in odbiro.
3. Dne 4. avgusta 1968 prirediti prvi čebelarski tabor po vojni, in sicer pod Zelenico. Na taboru obravnavati probleme s čebelarskega področja in sestaviti resolucijo. Valiti predstavnike oblasti in zastopnike čebelarskih organizacij izven republike.
Prireditev se bo delila na uradni — slavnostni, kulturni in zabavni del.

4. Dokončno oživeti delo pospeševalnih odsekov. V ta namen je pritegniti v IO in UO nove delavljne člane, na kar je treba gledati že pri sestavi kandidatne liste. Vsak pospeševalni odsek pripravi obvezno delovni program. Vodje odsekov morajo poročati na sejah IO o izvrševanju programa.
5. Naloge Zveze za leto 1968/69 iz večletnega spominskega programa o dunajskem obdobju Janševega življenja.
 - a) formiranje gradbenega odbora za čebelarstvo šolo, ki sestavi svoj delovni program, v katerem predvidi: ureditev posestno-pravnega stanja za zemljišče namenjeno za čebelarstvo šolo; izdelavo osnutka gradbenega načrta za šolo, pri katerem naj zaradi funkcionalnosti šole izkoristi bogate izkušnje avstrijske čebelarske zveze in pripravi načrt za propagando in zbiranje sredstev;
 - b) v letu 1968 zbiranje gradiva, v letu 1969 pa izdaja knjige »O panjskih končnicah« po pripspevkih pok. Avgusta Bukovca (dr. E. Ceve);
 - c) zbiranje predmetov, knjig in zapiskov zgodovinskega pomena za čebelarski muzej v Radovljici;
 - d) priobčevanje člankov o čebelarstvu v 18. stoletju;
 - e) zanimati se za kader za čebelarstvo šolo (1 čebelar mojster, 1 vodja šole);

Višino sredstev Zveze za izvrševanje prednjega programa bo izločil IO iz splošnega finančnega plana pozneje, ko bo znano, koliko bodo pripravljene prispevati pristojni državni organi (Sekretariat za gospodarstvo, kulturo in prosveto, itd.) in družbeni organi (Gospodarska zbornica itd.).

5. a) Izdelava makete rojstnega doma Antona Janša s čebelnjakom za A. Janševo sobo v čebelarskem muzeju v Radovljici. Izdeluje osnovna šola Zirovnica na Breznici pod vodstvom predmetne učiteljice Jelke Petak po strokovnih navodilih Zavoda za spomeniško varstvo v Kranju (ing. Fister);
- b) Proučitev slikarske in risarske dejavnosti Antona Janša in njegovega brata Valentina na Dunaju (strokovni sodelavec Inštituta za sociologijo in filozofijo v Ljubljani Fr. Zupan).

Program dela Zavoda za čebelarstvo za leto 1968

I. Pospeševalno delo

1. *Pouk in posvetovalna služba.* Pri čebelarskih organizacijah in v radiu bo letos 8 predavanj, objavljeno pa bo 5 strokovnih člankov in razprav.

Na poskusni postaji Dolsko bomo imeli demonstracije o čebelarjenju v nakladnih LR panjih (19. 5., 30. 6. in 15. 9., vsakokrat ob 9. uri dopoldne).

Poleg poučevanj na terenu bo Zavod dajal strokovne odgovore na vprašanje — preko RTV in Kmečkega glasa. V okviru pogodbenih obveznosti bo nudil Zavod nekaterim čebelarstvom posebej svojo strokovno pomoč.

2. *Napovedovalna služba o medenju.* V kolikor bo rešen problem sofinanciranja, bo Zavod za čebelarstvo obveščal čebelarje o izgledih za medenje hoje, o stanju paš, dajal priporočila glede prevozov v gozdno pašo in žepek v jeseni ter navodila o oskrbi panjev na pasiščih.

II. Raziskovalno delo

1. *Mana iglavcev.* Nadaljevali bomo s študijem dejavnikov, ki vplivajo na množično razmnožitev raznih ušic, ki čebelarjem posredujejo mano jelke in smreke zaradi postavitve zanesljivih temeljev za napovedovanje mane.

2. *Selekcija čebel.* Najpomembnejša in najtežja naloga leta 1968 bo Zavodu izvajanje selekcijskega programa: naseliti novih 80–100 naklad s 5–7 odbranimi rodovi (ekotipi). Zato je moral Zavod že v prvih letošnjih mesecih investirati v nakup panjskih delov 1.637.000 S din. Za nakup rojev, družin v LR panjih ter satnic pa bodo potrebna še dodatna sredstva. V te namene je pritegnil Zavod k sodelovanju čebelarja z višjo strokovno izobrazbo. Dodatno bomo še nekatere nove populacije čebel raziskali na morfološke oznake glede njihove genetske čistosti.

3. Izvršili bomo nekatere aplikativne, uporabne poskuse (Primerjava posameznih nadomestkov cvetnega prahu za krmljenje čebel v zgodnji pomladi in med gozdno pašo. Preizkus nekaterih izboljšanih načinov prezimovanja čebel; krmljenje družin v jeseni z okisano sladkorno raztopino; prezimovanje panjev v poševno nagnjenih enojnih plodiščih. Preizkus učinkovitosti fenotiazina proti čebeljim ušem).

III. Servisna služba

1. *Opraševalni servis.* Lastnikom nasadov entomofilnih rastlin, ki potrebujejo ob cvetenju čebele, bodo na voljo čebelji panji našega obrata, poleg tega pa bo Zavod posredoval za opraševalne namene panje čebelarstev, s katerimi poslovno sodeluje.

2. *Servisno kooperacijska dejavnost.* Zavod bo nudil čebelarjem reprodukcijski material (sojino moko, mleko v prahu, posušeni rjavi kvas, sladkor ipd.) ter preventivno tudi zdravila proti škodljivcem in boleznim čebel. Kot doslej bo sklepal s čebelarji pogodbe o kooperiranju.

IV. Proizvodnja, predelava

Čebelarstvo v Zasavju, Ljubljani in Novem mestu bomo zaradi selekcije čebel pomnožili na 200 panjev. Kot doslej bomo na pasiščih pridelovali cvetni prah, mleček, med in posojali panje sadjarjem, v kolikor jih bodo naročili. Proizvode svojega čebelarstva in panjev kooperantov bo Zavod predeloval v preparate znane pod imeni Gellée royale super, forte in mite.

Program zavoda se opira na lastna finančna sredstva, pomoč Sklada Borisa Kidriča pri selekcijskem delu ter na sodelovanje z Biotehniško fakulteto, Kmetijskim inštitutom in čebelarji.

Program dela Veterinarskega zavoda SR Slovenije za leto 1968

Pospševalno delo

1. Diagnostika kužnih in nekužnih bolezní čebel in čebelje zalege. Ugotavljanje bolezní, dajanje strokovnih nasvetov za preprečevanje širjenja bolezní in za zatiranje bolezní.

2. Izobraževanje čebelarških preglednikov in vodij čeb. preglednikov. Osposabljamó jih za izvajanje ukrepov za zatiranje in preprečevanje bolezní čebel in čebelje zalege. Ukrepe izvajajo pod nadzorstvom veterinarske inšpekcije. Iz vsakega območja po enega čebelarškega preglednika za vodjo čebelarških preglednikov. Za vodje organiziramo vsako leto enodnevné tečaje.

3. Izobraževanje veterinarskih inšpektorjev. — Na dvodnevnih seminarjih ali s pismenimi navodili seznanjamo veterinarske inšpektorje z novjšimi izsledki s področja bolezní čebel in čebelje zalege. Dogovorimo se o načinih in organizaciji zatiranja bolezní čebel in čebelje zalege.

4. Kompleksna zaščita vzrejevališč. — Nadzor zdravstvenega stanja čebeljih družin. Uvajanje in izvajanje ukrepov za preprečevanje in zatiranje bolezní čebel in čebelje zalege. Kontrola zdravstvenega stanja matíc pred prodajo.

Raziskovalno delo

1. Uvajanje in raziskovanje tediona, sredstva za zatiranje pršičavosti. S tedionom bomo skrajšali zdravljenje pršičavosti od 8 tednov na 10 dni. Tedion je namreč antiparazitik in ovocit.

2. Študij vplivov nekaterih kemičnih in fiz. sredstev na razvoj mikrosporidije *Nosema apis* Zander.

S patološko histološkimi preiskavami bomo ugotavljali učinkovitost v svetu že znanih kem. sredstev, ki po nekaterih strokovnjakih ustavijo razvoj mikrosporidije *Nosema apis* Z., po drugih pa ne.

Ta nasprotujoča si mnenja lahko razčistimo samo s patološko histološkimi preiskavami.

ČEBELAR IN NJEGOVE ČEBELE V OKTOBRU

VIRMASAN

Kakor je mesec maj najlepši pomladanski mesec, tako je oktober najlepši jesenski mesec. Vse v naravi počasi dozoreva in se pripravlja na zimski počitek. Prelep je pogled na jesenski gozd, kjer se v jasnih dneh odbija sončna svetloba v vseh barvah. Kmet spravlja z njiv zadnje pridelke in se zadovoljen ozira po polnih kaščah in shrambah, ker vidi, da njegov celoletni trud ni bil zaman. Jesenska setev je pri kraju. Dobro ve, da je od te odvisen uspeh prihodnjega leta. Dobra setev da dobro žetev.

Tudi čebelarjevo delo je v glavnem končano. Vse, kar ni bilo mogoče napraviti že septembra, mora biti gotovo vsaj v prvi polovici tega meseca.

Tu pride v prvi vrsti dopolnitev zimske zaloge. Ta mora biti v redu, vsaj do srede oktobra. Vsako poznejše pitanje ni več tako uspešno kot zgodnje. Večkrat nastopi že oktobra hladno vreme in čebele ne morejo več predelati sladkorja tako, kakor je potrebno. Zato ne odlašajmo s tem delom.

Prezimovanje v plodišču ali medišču! Katero je bolje? Na splošno prezimujemo le v plodišču, medišče ostane čez zimo prazno brez satja. Vanj pridejo slamnice ali papir, kar pač služi za zimsko odejo. Pri prezimovanju v plodišču lahko vložimo pod satje lepenko, kar nam olajša pomladansko čiščenje panjskega dna. Imeti pa moramo pri tem omaro za shrambo satja preko zime, ker ga v panju ne moremo in ne smemo pustiti. Če pa prezimujemo v medišču, ta skrb odpade. Na to prednost se radi sklicujejo čebelarji, ki ne morejo imeti čebel doma in jih imajo v zlozljivih čebelnjakih, kjer ni prostora za omaro s satjem.

Ko smo dodali manjkajočo zimsko zalogo, prestavimo celo družino v medišče. Prej moramo pokriti matično rešetko. Ne pozabimo je za nekaj centimetrov odmakniti od stene, da bodo čebele lahko zlezle po steni od žrela. Ker imajo izlet spodaj, mora biti žrelo v medišču zaprto. V plodišče vložimo prazno satje, ki je bilo prej v medišču. Če je v njem še kaj medu, ga bodo znosile v medišče. Ker se v pozni jeseni in zimi ni bati večje, da bi ga uničile, ga ni treba žveplati. Ker je v tako urejenem panju v medišču lepo toplo, bodo tudi dobro prezimile. Res bodo spomladi nekoliko kasneje izletele, a je to le njim v korist.

V medišču jih pustimo toliko časa, da so godne za prestavljanje. To napravimo tako, da tedaj prestavimo iz medišča matice in nekaj satov z zalogo v plodišča. V medišče damo prazno izdelano satje, v plodišče pa, če je dobra paša, satnice.

V mediščih lahko prezimimo tudi male rezervne družinice. Te smo imeli med letom v štiri- ali petstarih. Posamič take ne prezimijo najbolje. Če so dolge in hude zime, jih rado vzame. Take družinice prestavimo v sredo medišča. Ker je tudi v plodišču močna družina, se bo grela tudi od te in prav dobro prezimila. Spomladi nam pride prav. Če je kakšen panj ob matico, mu jo lahko dodamo ali pa ojačimo slabo družino.

Ponos vsakega čebelarja je zaloga lepo izdelanega satja. Zato naj poskrbi, da ga tudi ohrani. Do tega ni tako lahko priti, posebno začetniku, ki še razširja svoje čebelarstvo. V dobrih letinah, ko medi vsak kol, je to lahko, a v slabih težko. Letos, ko je gozd dobro medil, je lahko vsak dajal satnice v panj. V nekaj dneh so bile izdelane in zalite. Kako bo drugo leto, ne vemo. Zato vse lepo satje v omaro za prihodnje leto. Kdor ima zadosti veliko omaro, naj jo opremi z razstojišči, da stoje sati kot v panju. Sate pobereмо suhe iz panjev in jih zložimo v omaro. Najboljši čas za to je, ko je že toliko hladno, da so ga čebele same zapustile in se umaknile v plodišče. Takih satov ni treba žveplati. Če jih, pa tudi ne škodi. Jaz jih vsako jesen in sem tako brez skrbi, da ne bo večje v njih.

To bi bilo najvažnejše čebelarjevo delo, ki ga mora opraviti v tem mesecu. Zimska zaloga je v redu, matice smo dodali, če je bilo treba, prav tako suhe čebele. Tako nimamo več kaj iskati v panjih. Čebele so že zadelale vse špranje in pritrdile okenca, da ja ne bo prepaha. Letos so posebno pridne z zadelavino, kar vse kaže na zgodnjo in hudo zimo. Stari vreme-

narji pravijo, da je huda zima takrat, kadar je jeseni dosti os. Letos jih je neverjetno veliko. Zato jeseni ne odpirajmo po nepotrebnem panjev. S tem prihranimo čebelam dosti dela, ker jim ni potreba ponovno zadelovati okene.

Ko se jeseni praznijo polja, se tudi miši umaknejo z njiv in pridejo k hišam, kjer ni strahu, da bi poginile od lakote. Kaj rade se naselijo tudi v čebelnjaku, kjer najdejo dosti zavetnih toplih koticov pod razno odejo in papirjem, s katerim so panji zadelani. Tu ostanejo celo zimo in si napravijo gnezdo. Ker iščejo hrane, vznemirjajo čebele, da slabo prezimijo. Čebelnjak naj bo res dobro narejen, da ne morejo vanj. Če pa le pridejo, jih moramo uničiti. Zato jim nastavimo pasti ali zastrupljeno zrnje. To preštejemo, da tako laho ugotovimo, če so ga vzele. Ne smemo se ga dotikati z golo roko, ker jim je duh po človeku zoprn. Nekateri spustijo mačka v čebelnjak, kar pa tudi ni dobro. S skakanjem razburja čebele in če so to dalj časa ponavlja, se čebele razburjajo in lahko zbole za grižo. Maček naj lovi zunaj, v čebelnjak le pasti in strup.

Posebno nevarna je mala rovka. Ta se splazi skozi vsako malo večje žrelo. Če gospodari celo zimo v panju, ga lahko popolnoma uniči. Če zaide kmalu jeseni v panj, jo čebele umore in ker je ne morejo spraviti ven, jo zvlečejo v kak kot in pokrijejo z zadelavino, da ne smrdi. Gorje pa panju, kjer gospodari po svoji volji. Zato naj bodo žrela toliko ozka, da ne more škodljivka v panj. Vendar pa ne smejo ovirati čebele pri izletu. Če so, večja, pritrdimo nanje pločevinaste zapaha in ji s tem preprečimo vstop v panj.

Še eno nalogo imamo pozimi, ko zapade sneg. Takrat pritisnejo k čebelnjaku še ptice. Posebno nadležne so sinice. Skačejo po bradah, vznemirjajo čebele in vsako, ki pogleda iz panja, poberejo. Teh poleti tako koristnih ptic čebelar nič kaj vesel ne gleda pri čebelnjaku. Ker se same bore za obstoj, jim pomagajmo z zrnjem. Ptičnice postavimo proč od čebelnjaka, ptice navadimo nanje in pri čebelnjaku bo mir.

V bližini gozdov, kjer niso čebele pod stalnim nadzorstvom, so posebno nevarne žolne. S svojim močnim dletastim kljunom napravijo luknje v panj in potem brez skrbi pobirajo čebele. Če se navadijo, so stalen gost pri čebelah. Tu pomaga puška, čeprav je ta ptica sicer zelo koristna.

Še enega sovražnika imamo, to je medved. Letos je že poleti strašil okoli Vrhlike in okrog Krima. Napravil je precej škode. Težko je kaj narediti proti njemu, ker je zaščiten, vsaj v nekaterih krajih.

Še nekaj besed o zadelavi panjev za zimo. Kdaj je za to pravi čas? Čebelarji niso enakega mnenja. Eni so, da jih zadelamo takoj, ko nastopi hladno vreme, kar je navadno že novembra, drugi trde, da jih je treba šele takrat, ko se pojavi v panjih že zalega. Takrat potrebujejo namreč več toplote. Res je, da prezimijo močne družine z zadostno zalogo hrane brez vsake odeje, kar vidimo v naravi (v drevesnih duplih ali zidovih). A to so le izjeme. Tudi ni priporočljivo sredi zime v hudem mrazu odpirati panjev in tlačiti vanje odeje. Najprimernejši čas za to delo je, ko se čebele stisnejo skupaj, ko je mreža v okencu prazna, da se vidijo satniki. Takrat obesimo na mrežo desko, lesonitno ploščo ali lepenko, da je popolnoma zaprta. Zadaj in v medišče položimo še primerno papirnato blazino ali slam-

nico, ki tesno zapre ves prostor, in stvar je opravljena. Nekateri se boje, da čebele preveč porabijo, če so panji močno zadelani. Mnenja sem, da je ravno nasprotno res. Imeti morajo svojo toploto. Če jo panj daje premalo, jo morajo same proizvajati in to gre na škodo zaloge.

Čebelarjevo delo pri čebelah je končano. Sicer bo še vsak dan prva in zadnja pot k čebelnjaku, da pogleda, kako in kaj. Tudi v čebelnjak pogleda, posebno še, če ima nastavljene pasti za miši. Ko zapade sneg, pripre brade, da ne silijo čebele v sneg. To pa lahko napravi le tisti, ki ima čebele doma, da jih, če se pokaže potreba, takoj lahko odpre. Kdor ima čebele daleč od doma, naj pusti brade odprte. S primerno desko naj jih zavaruje tako, da ima zrak dostop v panj in so čebele varne pred soncem, mrzlimi vetrovi in pticami.

Na koncu leta še malo svinčnik v roke, da vidimo, kako smo delali. Bo dobiček ali izguba. Sicer čebelarji ne vodimo točnih računov, ker smo večinoma idealisti in ne materialisti. Čebelarimo iz ljubezni do čebel, četudi večkrat doplačamo. Pravijo, da je čebelarstvo šport in vsak šport tudi nekaj stane. Če imamo med, tarnamo, da ne gre v denar. Če ga ni, kupimo sladkor in naše čebelarstvo gre lepo naprej v upanju, da bo drugo leto boljše.

Letos se v splošnem ne moremo pritoževati. Vsakdo je lahko prišel na svoj račun. Kdor letos nima medu, ga nima po svoji krivdi. Žal, da ga imamo precej kar v satju, ker ga ni bilo mogoče iztočiti. Tega bomo porabili prihodnje leto. Spomladi ga bomo dali v medišče in čebele ga bodo predelale in porabile. Kdor ga je lahko iztočil, naj ne sili z njim na trg, če mu res ni sila. Dobre letine so redke in vsak čebelar naj ima, oziroma bi moral imeti, medene rezerve za slabe letine. Med, ki je zrel, shranjen na suhem prostoru, se ne pokvari in kako prav pride čebelarju, če se v stiski lahko zateče k loncu namesto k vreči. Želim pa vsem čebelarjem, da bi imeli vsako leto vsaj srednje dobro pašo, da bi imele čebele zadosti in bi še zanj nekaj ostalo.

S tem zaključujem letošnja navodila. Veselilo me bo, če sem z njimi komu kaj pomagal. Že v začetku sem povedal, da bom pisal le preprosto iz lastne izkušnje in priporočal le tisto, kar sem sam preizkusil. Izogibal sem se predvsem teoretičnih razprav, te so za večje strokovnjake kot sem jaz. Tudi je bil moj namen svetovati začetnikom, stari čebelarji že tako več vedo kot jaz. Tovarišu uredniku se najlepše zahvalim za potrpljenje, ki ga je imel z mojo pisarijo.

Vsem bralcem našega lista pa želim v novem čebelarskem letu obilo zabave in sreče pri čebelah.

Slovenski čebelar piše leta 1898. — torej pred 70 leti — v oktobrski številki pod naslovom »Vzimovanje čebel« med drugim: »Kakršna setev, taka žetev. Setev naša je vzimovanje. Po naši misli je le gorko vzimovanje naravi čebelni primerno; čebelica ni in ni kak severni (beli) medved, toplota je njen živelj kot ribi voda, mraz jej je smrt. Zato mojster-čebelar prezimuje le:

a) *Močne in zdrave polke z mlado matico.* Slaba ljudstva redno poginejo tudi v najtoplejšem stanovanju. Da si namreč pri velikem mrazu ohrani toplota, treba mu je veliko gibanja, močnega pahljanja s krilci. To jih utruji, da pridejo le še bolj trudne iz zimskega počitka. Spomladi ne morejo z zalego nikakor naprej in prva paša je zanje zgubljena. Vsled mnoge gibanja pa potrebujejo več hrane.«

MEDVED NA PREPIHU

IVAN ZUNKO

Gotovo se bo ta ali oni čebelar še spomnil radijske oddaje konec julija pod naslovom »Preplah med zasavskimi čebelarji«. Oddajo je pripravil Jože Zupančič iz Litije. Preplaha sicer ni bilo, medved je pa bil. Pa še grdo je gospodaril v nekaterih čebelnjakih naše okolice. Najbrž je prišel

Razdejanje v čebelnjaku tov. Miklavčiča v Gradišču nad Litijo; Medved je postavil kranjčica kar pokoncu.

Panj, ki ga je prevrnil medved, je obstal med vrati čebelnjaka. (Obe sliki prikrbel tov. Zunko.)

k nam izpod Krima čez Škofljico, kjer je tudi napravil čebelarjem nekaj škode. Pri nas je obiskal najprej čebelnjak našega odbornika Petka in potem precej čebelnjakov po vrsti; tudi podpisanemu in našemu društvenemu čebelnjaku ni prizanesel. Našel je celo čebelnjak Ljubljancana Miklavčiča v Gradišču visoko nad Litijo. Potem se je premaknil na Sviben nad Radečami, od tam se je zopet vrnil k nam. Naš odbornik Zagore in njegova sinova, ki sta lovca, so vsak večer izmenoma spali v čebelnjaku, toda ravno v noči na 1. maj, ko ni bilo nikogar v čebelnjaku, je spet prišel. Ugotovili smo, da ta zverina sila na daleč zavoha čebele. Vsega je pri nas obiskal 9 čebelnjakov ter napravil temu več, onemu manj škode. Predvsem je trgal brade panjev in skušal kak panj izvleči. Če mu je to uspelo, je

vrata panja razgrizel, potem pa vso vsebino, se pravi satje z zalego, čebelami in medom vred pohrustal. V nekem primeru je odvlekel panj 50 m daleč v gozd, kjer ga je šele razdejal. Kjer mu pa ni uspelo panja izvleči, je pa porinil dva ali tri panje v čebelnjak, da so se razbili, vendar v nobenem takem primeru ni šel pri tej odprtini v čebelnjak, temveč je odpetal drugam, ne da bi se bil posladkal. Prva škoda pri nas je bila 16. aprila, zadnja pa 23. junija. Potem pa vse tiho je bilo. Kaj, če ga ni kdo skrivaj upihnil?

Ker je te zverine pri nas čedalje več in se bo škoda pri čebelah zaradi medveda še pojavljala, bi rad čebelarjem povedal, kaj morajo in česar ne smejo storiti v takem primeru. Pri nas niti najstarejši čebelarji ne pomnijo škode po medvedu, zato se odbor ni takoj znašel. Že po prvih škodah smo obvestili o tem občino, lovce in našo Zvezo. Ko smo ugotovili, da medved tod ni zaščiten, smo od lovcev vztrajno zahtevali, naj ga ustrelje. Bili smo dovolj naivni, če smo pričakovali, da bo vsa lovska družina zdrvela v pogon na medveda; nič tega ni bilo. Ščasoma smo ugotovili, da jim ni do tega, da bi ga ustrelili; začeli smo jih sumiti, da ga nameravajo prodati za devize, če bi se le kje za delj časa ustalil.

Sedaj se je pokazalo, kako potrebna nam je naša Zveza. Ko je predsednik Zveze zadnje dni aprila prišel z dopusta in prebral naše poročilo, nam je takoj poslal računovodja tov. Walasa s potrebnimi navodili. Rok za poravnavo z lovci, oz. rok za vložitev tožbe za odškodnino je namreč 15 dni od dneva, ko se zazna škoda. Ta rok je pa že skoraj potekel, tako da smo zadnji dan vložili pri sodišču tožbo za odškodnino proti dvema prizadetima lovska družinama. Zveza nam je poslala izvlečke iz vseh pravnih predpisov, ki se nanašajo na take primere, in nam sploh nudila pravno pomoč.

Prvemu vabilu na sodišče se je odzvala samo ena lovska družina, druga je trdila, da ni prejela vabila. Zastopnik prve je izjavil: »Mi se bomo z Zagorcem poravnali brez sodišča, saj sta njegova sinova lovca«. S tem je bil ta primer izločen iz sodnega postopka. Do danes pa je ostalo samo pri tej obljubi. Na drugo vabilo sta prišla dva zastopnika prve družine, nista pa bila pooblaščenca, da bi se z nami pogajala o višini odškodnine. Dogovorili smo se pa, da se bomo poskušali poravnati. Nato so lovci sklicali sejo svojega odbora, na katero so povabili predsednika našega društva in podpisane. Urednik mi ne bi dovolil opisovati, kako smo z lovci, katerih je bilo nad ducat, ropotali. Ker pa je naš predsednik Vertičnik zgrešil poklic, biti bi moral namreč advokat, tudi lovci so imeli enega v svoji sredini, smo se končno le zedinili za manjšo odškodnino, znatno manjšo, kakor je bila dejanska. Na to sva pristala iz razloga, ker je obstajala upravičena bojazen, da oškodovanci ne bodo hoteli v Ljubljano na sodišče pričati, če bi tekla pravda dalje, saj so nama nekateri celo pooblastilo za sodni postopek neradi podpisali. Vseh primerov škode je bilo devet, vendar sva za dva primera škode nečlanom zahtevke takoj umaknila, ker društvo zastopa pač le svoje člane. Lovci so trdili, da so jim nekateri oškodovanci že izjavili, da ne zahtevajo odškodnine, da so v večini primerov škodo ocenili čebelarji in ne lovci, da ni v vseh primerih jasno dokazano, da je škoda

povzročil medved; da nimamo za vse primere komisijskih zapisnikov o škodi. Pri takem stanju nama je najbolj kazalo, da se poravnamo, četudi za manjšo odškodnino.

Torej si zapomnite tole: kadarkoli bo medved napravil kjerkoli škodo pri čebelah, naj oškodovanec pri njih ničesar ne premika, temveč poskrbi, da bo čimprej prišel lovec k čebelnjaku; najbolje, lovski čuvaj za dotični revir. Res da bo škoda vsako uro večja, toda lovec jo bo videl. Ako pa čebelar poprej postavi razmetane panje nazaj v čebelnjak, lovec skoraj nima kaj videti. Predvsem je treba zavarovati sledove medveda in vse druge znake, ki kažejo na njega. Ugotoviti je treba osebe, ki so videle medveda v bližini. Če ni jasnih sledov, ni lahko dokazati, da je bil medved. Ko pride lovec, sestaviti na kraju samem komisijski zapisnik o škodi, ki je podlaga za odškodninski zahtevek. Tega je treba vložiti pri pristojni lovski družini takoj. Rešiti ga mora v 15 dneh. Če ga ne, je treba vložiti tožbo pri občinskem sodišču še pred potekom tega roka, sicer izgubi oškodovanec po predpisih pravico do odškodnine. Ne zanašajte se na morebitne obljube! Kdor ima soliden čebelnjak, se zanj smatra, da so čebele zavarovane na način primeren krajevnim razmeram. Ako pa so čebele na paši ali kdor ima panje posamezno razpostavljene, jih mora proti medvedu primerno zavarovati, sicer nima pravice do odškodnine.

Znani čebelar Maček iz Iške vasi pod Krimom pred svojim čebelnjakom. (Foto Šivic)

ČEBELE IN NJIHOVE BOLEZNI PRED ZAZIMLJENJEM*

DR. LEON KOCJAN

Danes že poznamo večino povzročiteljev čebeljih bolezni, vendar naleti preprečevanje bolezni odraslih čebel, čebelje zalege, zdravljenje in njihovo zatiranje celo pri praktičnem izkušenem čebelarju večkrat na neuspeh.

Kadar skušamo ugotovljati vzroke teh neuspehov, ne smemo pozabiti, da čebelja družina kot celota obstaja iz desettisočev čebel, katerih življenje traja komaj nekaj tednov spomladi, poleti in jeseni. Te lahko napadejo ali okužijo različni povzročitelji bolezni. Ti niso samo v navidez zdravi — toda bolni čebelni družini — temveč tudi v sosednjih panjih ali stojščih, od koder zaletete čebele prenašajo bolezni, ki čebeljo družino lahko tako oslabijo, da nam propade.

Zato je razumljivo, da pri današnjem čebelarjenju skoraj izključno na med želimo tudi pri dobro razvitih čebeljih družinah, ki so na videz brez znamenj bolezni, pred zazimljenjem preprečevati širjenje bolezni v zimskem času, da dočakajo spomladanski razvoj čimbolj zdrave.

V najnovejši številki svetovno znanega mednarodnega časopisa APIACTA so poudarili, da obstaja popolno soglasje o tem, da je nujno potrebno zdravljenje čebeljih družin z zdravili ob vsakem obolenju. Iz izkušenj pa vemo, da je preprečevanje bolezni z zdravili bolj uspešno in cenejše kakor zdravljenje. Preprečenje obolenja čebeljih družin doseže tem večji uspeh, čim močnejši je razvoj v čebelji družini. To pogosto imenujemo biološki ukrep. Razvoj čebeljih družin lahko pospešujemo tudi s prevažanjem čebel v razna pasišča. To prevažanje v uradno zaprta področja, kjer so tudi pasišča, je ukrep, da se bolezni ne bi še bolj širile. Tudi pri nas je v prejšnjih letih ponekod prišlo do obtožb, da je škoda, ki so jo utrpeli čebelarji zaradi prepovedi prevažanja, na primer na hojevo pašo, kamor so prevažali vsako leto do prepovedi, veliko večji, kakor bi jo bili napravili sami povzročitelji čebeljih bolezni.

Najnovejša raziskovanja so potrdila, da čebelje družine lahko sočasno napade zajedavec pršice, ki povzroča umiranje čebeljih družin zaradi pršičavosti, in zajedavec nosema, ki povzroča v hudih oblikah tudi umiranje čebeljih družin. Iste čebelje družine se lahko okužijo še z različnimi bakterijami in rikecijami. Ta ugotovitev pojasnjuje, zakaj je zatiranje posameznih obolenj in dokončno ozdravljenje čebeljih družin doživelo ponekod neuspeh, ker smo zdravili samo eno teh bolezni.

Praktični veterinarji dobro vedo, kako težko je podobna obolenja pri domačih živalih uspešno zatirati in zatreti, kajti večinoma so gospodarske

* Radijsko čebelarsko predavanje dne 16. septembra 1968.

škoda tako majhne, da lastnik živali nima nobenega razumevanja za trde ukrepe zaradi izkoreninjenja bolezni. Velike izgube nastanejo le v redkih primerih, le-te pa upravičujejo vse odrejene ukrepe. Če bi povzročitelji čebeljih bolezni ogrožali tudi zdravje človeka, potem bi bilo pojasnjevanje ukrepov nepotrebno in njih izvajanje bi bilo potem vselej pravilno. Obolenja čebel za nosestavostjo in pršičavostjo, kakor tudi kuga čebelje zalege (huda gniloba), pa niso prenosljive na človeka in imajo zato pri zatiranju čebeljih bolezni gospodarski razlogi prvenstveni pomen.

Eno pa drži: v področjih, ki niso napadena oziroma okužena in kjer so te bolezni nepoznane — to naj velja predvsem za kugo čebelje zalege, ki jo v zadnjem času tu in tam ugotavljamo, so strogi ukrepi — zapore potrebne zato, da tam bolezen izkoreninimo. To lahko velja ob pristanku tamkajšnjih čebelarjev tudi za področja, kjer se posamično pojavljajo druge bolezni.

Že naši predniki so prezimovali in priporočali zazimljenje samo močnih in zdravih kranjčev in je zato razumljivo današnje priporočilo: vse čebelje družine naj gredo zdrave v zimo. Sedaj je zadnji čas, da pitamo čebelje družine z zdravilno sladkorno raztopino, z zdravili, ki uničujejo povzročitelje noseme v čebeli. Znano in učinkovito zdravilo nosemak ima spet v zalogi Medex. Tablete raztopimo po navodilih; 4 tablete za eno čebeljo družino in krmimo posamezne čebelje družine hkrati, sprva po pol litra vsak dan, nato vsak drugi dan po četrt litra. Ne pozabimo razkužiti tudi vse satje.

Po letošnji hojevi paši so se večkrat pojavila obolenja čebeljih družin. Čebele so počrnele in izgubile dlačice. Ta obolenja poznamo tudi pod imenom »počrnelost«. Niso še povsem raziskana. Po mnenju nekaterih povzročajo obolenje virusi. Vemo, da ima pri vseh živih bitjih, ki predelujejo zaužito hrano v želodec, poleg encimov, ki razkrajajo in predelujejo hrano, pomembno vlogo tudi želodčna kislina. Vemo tudi, da pomanjkanje kisline v želodec — pa tudi preveč kisline — lahko povzroči velike prebavne motnje, hujšanje in slabljenje organizma zaradi pomankljive predelave hrane. Ugotovili so tudi, da nastopi pri enostranskem hranjenju, na primer pri izdatni hojevi paši in uporabi te medicinske ter pomanjkanju peloda, sprememba razmerja kisline v želodcu čebele. Dodatek kisline sladkorni raztopini, ki smo jo pripravili večjo količino za dalj trajajoče krmljenje in je postala sluzava, odpravi sluzavost in obenem zdravilno vpliva na prebavo. Pol grama citronske kisline na liter zdravilne sladkorne raztopine popolnoma zadošča, nikakor pa ne smemo dati več.

Letos bodo marsikje čebelje družine obolele za pršičavostjo. Zazimili jih bomo neozdravljene, ker je zdravilo folbeks prispelo prepozno. Zdravljenje s folbeksom v začetku maja je bilo za en mesec prepozno in smo ga odsvetovali, saj ni moglo zadovoljivo izkoreniniti pršičavosti, kjer so spomladi prepozno začeli pliniti. Zato je ponovno spomladansko plinjenje potrebno tudi tam, kjer so lansko pomlad plinili.

Vse to priporočamo zato, ker se čisto dogaja, da so v čebeljih družinah številne čebele že napadli povzročitelji bolezni, ne da bi čebelarju povzročale trenutno večjo škodo, ki bi jo lahko opazil pred zazimljenjem.

IVAN RAKOVEC

Nenadna smrt je kruto posegla tudi v vrste čebelarke družine Jesenice. Nepričakovano je 1. marca 1968 izgubila člana Ivana Rakovca, brivskega mojstra z Jesenic. Ni dočakal letošnjih izletnih dni svojih čebelic, ki jih je v jeseni tako skrbno pazil.

Čebelariti je začel takoj po drugi svetovni vojni in je svoj skopo odmerjeni čas namenil predvsem čebelarstvu, pri katerih je našel dosti razvedrila. Čeprav v čebelarstvu ni imel odgovorne funkcije, je bil vseskozi aktiven član društva, se udeleževal sestankov in s svojimi predlogi tudi pomagal pri delu družine. V svojih pogovorih je vedno omenjal čebele.

Pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka ljubljena slovenska zemlja.

Čebelarstvo družina Jesenice

MATIJA KOCJAN

Dne 22. decembra 1967 je umrl naš član Matija Kocjan. Kot sin manjšega posestnika je moral takoj po končani osnovni šoli v uk. Izbral si je zidarski poklic. Kot zidar je delal ne samo po Sloveniji, temveč dolga leta tudi v sosednji Hrvatski v Zagrebu. Po-

klic mu takrat ni dovoljeval, da bi se mnogo bavil s čebelami, ki so bile pri hiši in ki jih je oskrboval takrat njegov oče. Po očetovi smrti je leta 1945 prevzel skrb za čebele. Ves pa se jim je predal, ko se je upokojil. Imel je še veliko načrtov za svoje čebele. Smrt je prekržala njegove račune. Mnogo prerano ga je iztrgala iz naših vrst in od njegovih ljubljank.

Čeprav je pokojni Matija živel zunaj ožje domovine, je dobil zadnji domek v domači zemlji, ki naj mu bo lahka. Središki čebelarji bomo zvestega in marljivega moža ohranili v lepem spominu.

J. Š.

FRANC PEKLENK

Nenadoma je maja 1968, zaradi zahrbtnih boleznih zapustil naše vrste agilni član upravnega odbora viške družine Franc Peklenk, rojen 22. januarja 1916 v Podolnici pri Horjulu. Čebelarstvu se je posvetil prva povojna leta, a je nato moral čebelarjenje opustiti zaradi preobilice dela. Vendar ga veselje do čebel ni nikoli minilo, tako da si jih je štiri leta pred svojo prerano smrtjo ponovno omislil.

Pokojni Franc Peklenk je bil živahnega značaja, vedno dobre volje in izredno družaben. Čebelarstvo družina Ljubljana-Vič ga bo zato močno pogrešala.

ČD Ljubljana-Vič

BRUNO NUSSDORFER

Čebelarstvo družina Stožice-Jezica pri Ljubljani je izgubila 25. aprila 1968 dolgoletnega zvestega člana Bruna Nussdorferja. Rodil se je v Trstu leta 1894, se potem šolal v Gorici in pozneje v Nemčiji. Za svoj poklic si je izbral službo železniškega tehničnega uradnika. — Ze v rani mladosti se je navdušil za čebelarjenje. Na njegovo prošnjo mu je kupil oče prvi panj, ko je bil star 10 let. Bil je velik ljubitelj narave. Zato je imel tudi tako zelo rad svoje čebele. Pridno se je seznanjal z vsemi dosežki in novostmi na čebelarstvu, posebno v Slovenem čebelarstvu. Bil je navdušen prevaževalec. S svojimi 50 panji je prepotoval precejšen del naše dežele. Dobrega čebelarja in zvestega tovariša bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarji
družine Stožice-Jezica

OČETU FRANCU SUMENJAKU V SPOMIN

Rodil se je 26. avgusta leta 1880 v Kicarju pri Ptujju v majhni hišici očeta tesarja.

Po končani ljudski šoli se je izučil kolarške obrti. Medtem si je njegov oče zgradil hišo v Novi vasi pri Ptujju. Od tod se je oče vozil s kolesom v Maribor na

delo. Toda vožnja s kolesom je bila za njega usodna. Nekega dne ga je vsega potnega dobila nevihta. Zbolel je za pljučnico, ki ga je priklenila na bolniško posteljo za dve leti. V tej dolgi boleznini pa je postajala volja do življenja vedno močnejša. Ko je okreval, je začel čebelariti. Seznanil se je z zelo starim čebelarjem, ki je imel okoli 100 košev. Oče mi je povedal, da je takrat ajda tako medila, da so mu čebele prinesle v enem dnevu polovnjak medu. Oče pa ni skrbel samo za čebelice, ampak tudi za svojo družino. Dve leti po poroki je dobil od svojega očeta majhno parcelo v Novi vasi pri Ptujju, na kateri si je zgradil lepo hišico. A vse to ga ni potešilo. Želel je imeti večje posestvo. Tako sta se z ženo leta 1910 odločila, da kupita majhno kmetijo v Jarenini. S seboj si je pripeljal tudi nekaj dunajskih panjev. Do konca prve svetovne vojne pri čebelah ni imel posebnega uspeha. 1918—1919. leta se je odločil za amerikance, ki jih je tudi deset sam izdelal. Postavljene je imel tako, da je stal vsak posebej. Toda z njimi ni dolgo čebelaril. 1921 leta je videl v Veržeju, kjer je medila akacija, AZ-panje, katerih medišča so bila polna medu. Tako se je tedaj tudi odločil, da bo čimprej presedlal na AZ-sistem. 1922. leta si je nabavil od čebelararskega društva Ljubljana originalen AZ-panj na 10 satov. Z AZ-panji pa je prišla tudi skrb za celoletno pašo. Ker takrat še ni bilo drugega prevoznega sredstva, je čebele vozil na pašo kar z vozom za seno. Peljal je na ajdovo pašo. Čebele so nabrale le za zimo, toda oče je bil zelo zadovoljen. Dobra medena letina pa je bila 1927. leta, ko je medila oljna repica. Takrat je točil med že 23. aprila. Tudi otava je odlično medila. Vse to je očeta zelo navdušilo, tako je začel na veliko izdelovati panje. Do 1929. leta jih je imel že 79. Redno je

vozil na ajdovo pašo, ki je bila leta 1950 izdatna. Tega leta se je odločil za nakup enotonskega tovornega avtomobila znamke Ford, ki ga je vozil moj brat. S tem pa je bila vožnja na pašo zelo olajšana. Leta 1951 je že peljal na kostanjevo pašo. Vendar tega leta na kostanju ni imel posebnega uspeha.

Pozimi 1932. leta je bolezen spet priklenila očeta za pet mesecev na bolniško posteljo. To leto pa je bila kostanjeva paša obilna. Ker je bil oče še vedno v postelji, sva čebele opravljala z bratom. Ko je oče začel uživati kostanjev med, je zelo hitro okreval. Na ajdo je tega leta vozil dvakrat. Paša pa je bila zelo slaba. Vendar ni obupal in je pozimi napravil še 50 panjev.

V dolgoletnem čebelarjenju je navdušil za čebelarstvo mnogo začetnikov, ki so na njegovo pobudo in pod njegovim nadzorstvom postali dobri čebelarji. Hudo mu je pa bilo, ker je pozneje marsikak njegov učenec v čebelarstvu popustil ali pa ga sploh opustil.

Ko je bil oče še mladenič, ni bilo toliko čebelararske literature kot danes. Nekje je dobil majhno knjižico v velikosti današnjega Slovenskega čebelarja, ki jo je nadvse rad prebiral. Naročnik čebelararske lista je postal takoj, ko si je nabavil čebele. Bil je član ptujske podružnice od leta 1905—1910. V Jarenini je bil soustanovitelj čebelararske podružnice leta 1921. Dolga leta je bil predsednik društva, delaven član odbora pa do svoje smrti. Imel je vso znano slovensko čebelararsko literaturo: Lakmayerja, Praktičnega čebelarja, Antona Janša, Verbičeve Čebelne bolezni in Sodobno čebelarstvo I. in II. del. Mnogo je bral, bil je kot živa knjiga. Vedno je bil vsakomur pripravljen pomagati z nasveti, saj je bil široko razgledan po čebelararskem svetu.

Najlepše spomine pa bom ohranil na očetovi zadnji dve leti življenja. Ceprav je bil že 86 let star, je bil še zelo aktiven član. Priredil je čebelarški sestanek pred svojim čebelnjakom. Prišel je tudi tov. Lobnik, ki je imel zanimivo predavanje.

Pozimi pa je koval načrte, kako bo na pomlad izdeloval panje in pripravil vse potrebno. Toda še polnega načrtov in poleta do dela pri čebelah ga je 14. februarja 1968 pobrala smrt. Leta 1965 je bil odlikovan z redom Antona Janša II. stopnje.

Sin Martin Šumenjak

SKLAD ZA GRADNJO ČEBELARSKE SOLE

Začetno stanje sklada (namembna sredstva ZCDS, prejšnji prostovoljni prispevki) 242.984,92 Ndin. Nadalje so darovali v ta sklad: Mirko Grad, Dragomelj, 30 din; Jože Kastelic, Grosuplje, 10 din; člani čeb. družine Velenje, 30 din; člani čeb. družine Voklo, 106 din; Ivan Žokalj iz Brežic, 25 din; Joško Dular iz Krškega, 21 din; Pavel Bric iz Litije, 6,30 din; Mirko Sevšek iz Radeč, 12 din; Ivan Kovačič iz Sore, 6 din; neimenovani iz Avstrijske Koroške, 50 din; Konrad Seifert iz Ljubljane, 150 din; Valentin Benedičič, Boris Modrijan, Anton Urbanja, Ivan Globokar, Andrej Rihtar, vsi iz Ljubljane, po 100 din; Franc Resman iz Radovljice 100 din; Srečko Mlakar, Jože Wallas, Boštjan Dobovišek, vsi iz Ljubljane, po 50 din; Viktor Cedilnik, Stane Potokar, Ivanka Vedernjak in Ignac Omahen, vsi iz Ljubljane, po 25 din. Stanje sklada dne 20. septembra 1968 novih din 244.281,22.

Uprava sklada

VABILO

Čebelarstvo društvo Ptuj priredi v soboto, dne 19. oktobra 1968, svoj 5. družabni večer združen s srečolovom. Pričetek ob 18. uri v dvorani SZDL poleg gostilne Breg pri Ptuj.

Vsi čebelarji in prijatelji vljudno vabljeni in dobrodošli!

Odbor

ZAHVALA DAROVALCEM

Vse organizacije, ki so se našemu vabilu kmalu odzvale in nas denarno podprle, naj nam oprostijo, da se jim nismo tako dolgo zahvalili v našem glasilu. Zato danes najprisrčnejša zahvala za poslano pomoč. Vsa društva in družine z Zvezo na čelu bom poimenočno navedel. Naj bodo za zgled in v spodbudo drugim društvom in družinam in v zadovoljstvo domačim čebelarjem, ki so doprinesli levji delež k našemu domu Antona Janše.

Zveza ČD Ljubljana	100.000
Čebelarstvo društvo M. Sobota . . .	30.000
Čebelarstvo društvo Maribor . . .	20.000
Čebelarstvo društvo Kamnik . . .	19.000
Čebelarstvo društvo Dol. Lendava	15.000

Čebelarstvo društvo Vrhnika . . .	15.000
Čebelarstvo društvo Mežica . . .	10.000
Čebelarstva družina Črnomelj . . .	9.000
Čebelarstva družina Ljubljana . . .	5.000
Čebelarstva družina Sladki Vrh . . .	5.000
Čebelarstvo društvo G. Radgona . .	3.800
Viga Ivan, čebelar, Split	4.000

Se enkrat najprisrčnejša hvala vsem, ki so pokazali razumevanje in dobro voljo pri gradnji društvenega doma.

Naši čebelarji so prispevali mnogo v denarju. Pomagali so pa tudi s prostovoljnim delom. Zveza je dala tudi posojilo, ki ga bomo morali v dveh letih vrniti. Čeprav smo v denarni stiski, hočemo dom letos dokončati. Zato prosimo še ostala društva in družine, naj nas denarno podpro, da bomo laže kos svoji nalogi.

Ignac Topolnik

Urednikova pripomba: Na seji upravnega odbora smo na predlog tov. Šlandra sklenili, naj vsi člani naše organizacije pomagajo podjetnim čebelarjem v Križevcih pri Ljutomeru. Vsak slovenski čebelar naj bi prispeval vsaj 1—2 Ndin. To res ni mnogo, zlasti pa še letos, ko je bila medena bera kar dobra. Apeliramo na naše čebelarje in njihovo stanovsko zavest, da ob prvi priložnosti ta denar zbero in ga pošljejo graditeljem Janševga doma. Morda bi to najlaže storili na občnih zborih svojih čebelarskih organizacij.

SLADKOR

za zimsko in spomladansko krmljenje čebel je po zelo ugodni ceni 180 S din za kilogram priskrbelo trgovsko podjetje Medex vsem našim članom. Čebelarjem svetujemo, naj si ga takoj nabavijo v zadostni količini in naj ne odlašajo z nakupom do pomladi.

ODKUPIM

9. številko Slovenskega čebelarja letnika 1967. Franc Mlakar, Ljubljana, Šišenska 43.

PRODAM

26 čebeljih družin. Preskrbljene so z zimsko zalogo in so zdaj v Primorju. Juraj Černe, Delnice, Kamenita št. 18.